

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В УКРАЇНІ

Формування політики енергоефективності перебуває у ретельному полі уваги органів державної влади. Незважаючи на певні зрушення у даній сфері, енергоемність України залишається більшою як у порівнянні з країнами Євросоюзу, так і країнами пострадянського простору. Це створює значні проблеми щодо сприяння сталому соціально-економічному розвитку країни, підвищенню конкурентоздатності національної економіки, інтеграції у Європейську та світову економічні системи, а особливо забезпеченню енергетичної безпеки та незалежності держави. Сучасні проблеми формування і здійснення державної політики енергоефективності полягають у дотриманні відносної паритетності всього комплексу інструментарію «заходи-результати». З однієї сторони проблеми енергоефективності можуть бути розв'язані за рахунок удосконалення і розвитку сфери генерації енергії, з іншої сторони – за рахунок виваженого і раціонального використання енергії в усіх сферах економіки.

Аналіз результатів державної політики енергоефективності і енергозбереження свідчить про наявність викривлень у бік отримання «додаткової підтримки» від держави [1]:

- механізми утворення тарифів не стимулюють підвищення енергоефективності технологічних процесів;
- практика відшкодування втрат постачальників енергетичних послуг за рахунок перехресного субсидування населення і бюджетних дотацій тарифів спотворює вигоду від реалізації енергозберігаючих проектів;
- умови отримання енергопостачальними комунальними підприємствами коштів від держави не сприяють зацікавленості цих підприємств у підвищенні енергоефективності виробництва;
- існуючий ринковий баланс (конкуренція) між різними видами енергоресурсів негативно впливає на платежі в енергетиці та стан державного бюджету.

Для поліпшення результатів політики енергоефективності у першу чергу необхідно удосконалити механізми державного регулювання енергетичних процесів в економіці, а саме послідовність застосування груп заходів державного впливу. При цьому, ключовим моментом має бути обґрунтування критеріїв вибору застосування заходів, що потребує конкретизацію складових даного механізму [2, с. 199]. Тому для виявлення відправних точок енергоефективності виникає потреба кількісного і якісного аналізу енергетичних зв'язків і потоків, що відбуваються у структурі економіки України. Інформаційно-аналітичною базою такого дослідження є енергетичний

баланс України, що складається з трьох основних блоків. Перший блок відображає наявні ресурси енергії (виробництво, імпорт, експорт, зміна запасів), другий блок містить інформацію щодо використання енергії (перетворення, споживання, втрати), третій блок надає інформацію про кінцеве споживання та неенергетичне використання. Енергетичний баланс є важливим інструментом формування енергетичної політики держави, результати його аналізу мають застосовуватись для вирішення проблем енергозабезпечення та енергоефективності з урахуванням низки економічних, технологічних, політичних і соціальних аспектів [3].

При формуванні політики енергоефективності перспективним є використання методик, побудованих на основі моделі Леонт'єва «витрати-випуск». Дана модель дозволяє здійснити структурний декомпозиційний аналіз генерації і споживання енергії, виявити розподіл енергетичних складових економіки за кількісно-якісними характеристиками, дослідити вплив різних чинників на зміну енергоефективності та енергозбереження [4, с. 198]. Сутність застосування методу «витрати-випуск» полягає у визначенні валового використання енергії на підставі екзогенного попиту, з урахуванням технологічних можливостей секторів економіки:

$$x_i - \sum_{j=1}^n a_{ij} x_j = y_i, \quad i = 1, \dots, n$$

де y_i – обсяг кінцевого використання енергії у i -му секторі;

x_i – генерація/використання енергії i -им сектором, яка розподіляється на виробниче споживання для j -го сектору і невиробниче споживання;

a_{ij} – коефіцієнт прямих енерговитрат.

Таким чином, оскільки величини x_i та y_i можуть бути представлені у натуральних і вартісних вимірниках, динамічне порівняння побудованих балансів «генерація-використання» дозволить виявити неефективність механізмів енергозбереження та диспропорції енергоспоживання.

У аспекті формування політики енергоефективності, модель Леонт'єва дає можливість побудувати ланцюг формування енергомісткості валового внутрішнього продукту (по окремим секторам економіки), визначити вплив на енергомісткість екстенсивних та інтенсивних факторів, виокремити точки втрат енергії та неефективного енерговикористання, розробити прогнози зміни енергоефективності відповідно до впливу заходів державного регулювання.

Література:

1. *Щодо пріоритетів реалізації державної політики енергоефективності. Аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/1271/#_ftn.*
2. Дрожжин Д.Ю. *Державне регулювання енергоефективності в промисловості / Д.Ю. Дрожжин // Теорія та практика державного управління – 2012. – Вип. 1(36). – С. 195-200.*
3. Фризоренко А.О. *Енергетичний баланс України: від теорії до практики /*

А.О. Фризоренко, С.І. Божко // Статистика України – 2013. – №1. – С. 16-21.

4. Шлапак М.Ю. Декомпозиційний аналіз на основі даних еколого-економічних рахунків як інструмент прийняття державних управлінських рішень / М.Ю. Шлапак // Вісник Хмельницького національного університету – 2011. – №2, т. 3 – С. 198-200.